

Heemkundewerkgroep

Aan de gemeenteraad van de gemeente Maasdonk

Postbus 5

5386 ZG Geffen

Nuland : 4 augustus 2011
 Betreft : Rapport Groen Schil Nuland
 Kenmerk : HKWN2011-12Gr.Schil

GEMEENTE MAASDONK		Burg.	Secr.
INGEKOMEN			
08 AUG 2011			
Nr. 4854			
Class. 17			
Behandelende afdeling: Financiën			
griffi			

Toen het ontwerp- structuurvisie Groene Schil Nuland ter visie heeft gelegen is door de Heemkundewerkgroep Nuwelant op 29 december 2008 een zienswijze ingediend. Die zienswijze is op 20 april 2009 tijdens een raadsinformatieavond toegelicht. Op 21 april 2009 heeft de gemeenteraad de structuurvisie Groene Schil vastgesteld; onze zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van de conceptvisie. Tijdens de raadsvergadering van 21 april heeft de gemeenteraad daarnaast besloten dat aan de Heemkundewerkgroep Nuwelant en Landschapsbelang Maasdonk gevraagd zou worden om de cultuurhistorische- en natuurwaarden van de gebieden behorende tot de visie Groene Schil te inventariseren en aanbevelingen te doen voor uitwerkingsplannen. Daarbij is niet vastgesteld wat het doel en de juridische status van deze studie zou zijn.

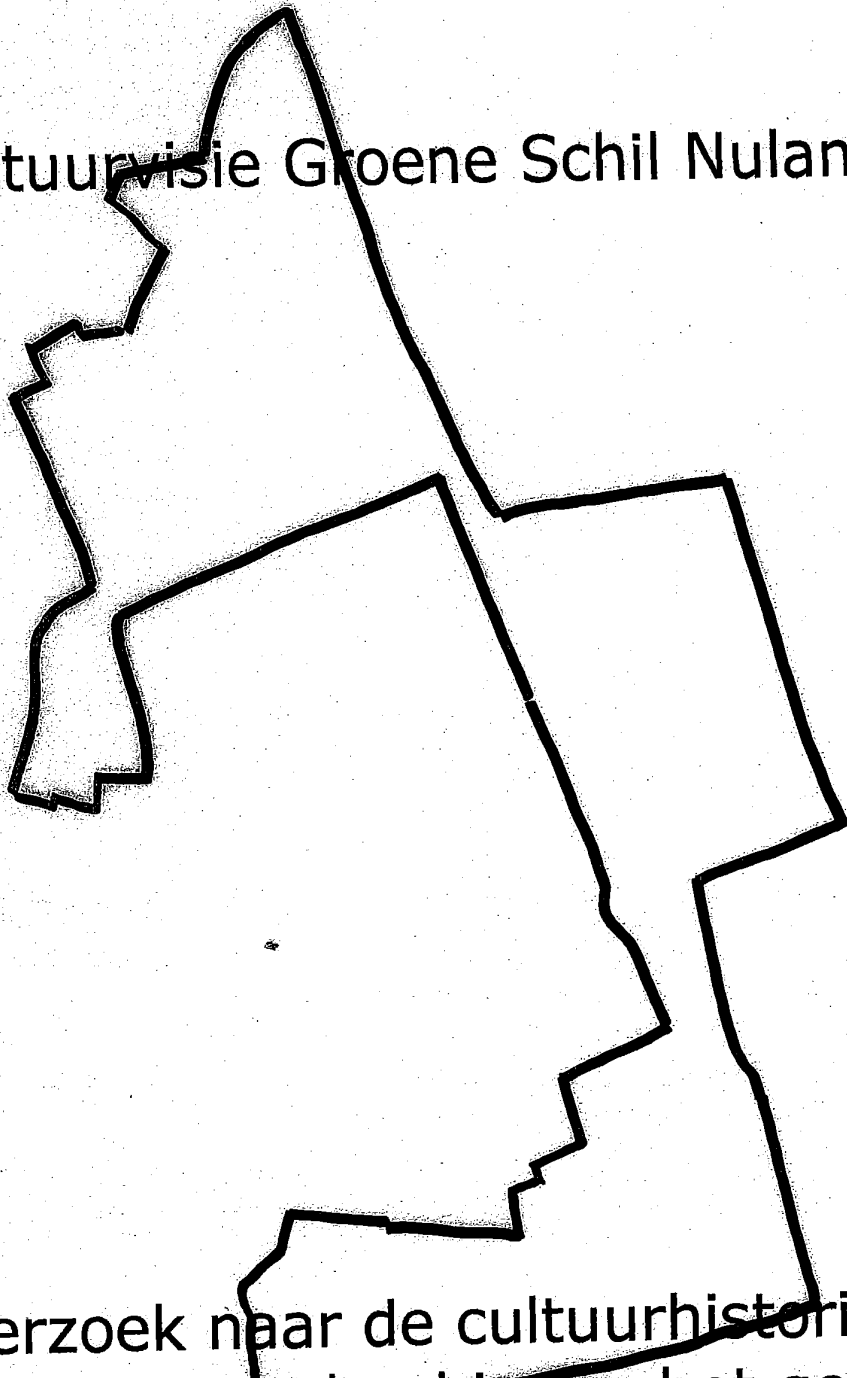
In het voorjaar van 2010 zijn wij begonnen met die studie. Omdat dit rapport juridisch geen enkele status heeft en de ontwikkelingen binnen de Groene Schil langzaam gaan hebben andere projecten binnen onze verenigingen voorrang gekregen waardoor de rapportage eerst vorige maand is afgerond.

U treft dit stuk getiteld "Onderzoek naar de cultuurhistorische- en natuurwaarden binnen het gebied van de Groene Schil Nuland" gedateerd 25 juli 2011 hierbij in drievoud aan. Ondanks het feit dat dit rapport geen enkele juridische status heeft, hopen wij dat deze studie bij de uitwerking van plannen binnen de Groene Schil Nuland een belangrijke rol gaat spelen.

Met vriendelijke groet,
 Namens de Heemkundewerkgroep Nuwelant en Landschapsbelang Maasdonk

A.P.M. van den Bosch
 Secretaris Heemkundewerkgroep Nuwelant.

Structuurvisie Groene Schil Nuland

Onderzoek naar de cultuurhistorische-
en natuurwaarden binnen het gebied
van de Groene Schil Nuland.

Nuland 25 juli 2011
Heemkundewerkgroep Nuwelant
Landschapsbelang Maasdonk

Rapport Groene Schil Nuland.

Kenmerk: HKWN2010-18grschil

Inhoudsopgave.

1. Inleiding	pag 2
2. De historie en het ontstaan van het gebied	pag 3
3. Groene Schil westzijde	pag 4
4. Inventarisatie Groene Schil west	
4.1 Flora en fauna	pag 5
4.1.1. Kruidachtige gewassen	pag 5
4.1.2. Houtachtigen	pag 5
4.1.3. Standvogels	pag 6
4.1.4. Trekvogels	pag 6
4.1.5. Zoogdieren	pag 6
4.1.6. Insecten	pag 7
4.1.7. Vlinders	pag 7
5. Conclusie	pag 8
6. Aandachtspunten en aanbevelingen	pag 8
7. Groene Schil Oostzijde	pag 9
8. Inventarisatie Groene Schil Oost	
8.1. Flora	pag 10
8.1.1. Kruidachtige gewassen	pag 10
8.1.2. Houtachtigen	pag 10
9. Conclusie	pag 11
10. Aandachtspunten en aanbevelingen	pag 11
11. Tussenstrook Groene Schil Nuland	pag 12
12. Verantwoording	pag 12

Nuland 25 juli 2011

Rapport Groene Schil Nuland.

Kenmerk: HKWN2010-18grschil

Datum: juni 2011

Inhoudsopgave.

Bijlagen:

- **Kadasterkaarten 1832 -**
- **Diverse topografische kaarten,**
- **Ontgrondingskaarten,**
- **Archeologische verwachtingenkaart**

1. Inleiding.

De gemeente Maasdonk heeft aan de Heemkundewerkgroep Nuwelant gevraagd of zij samen met Landschapsbelang Maasdonk een rapport willen samenstellen over het gebied Groene Schil Nuland. Het gebied omvat de strook ten westen, zuiden en oosten van de bebouwde kern van het dorp Nuland. *(zie kaart bijlage 1)*

Deze vraag is een vervolg op de zienswijze die door de Heemkundewerkgroep is ingediend bij de ter visielegging van de z.g. visie "Groene Schil Nuland". De gemeenteraad heeft de zienswijze niet geaccepteerd maar tijdens dezelfde raadsvergadering om deze rapportage gevraagd.

Wat het doel en de juridische status van dit rapport is wordt daarbij niet vermeld.

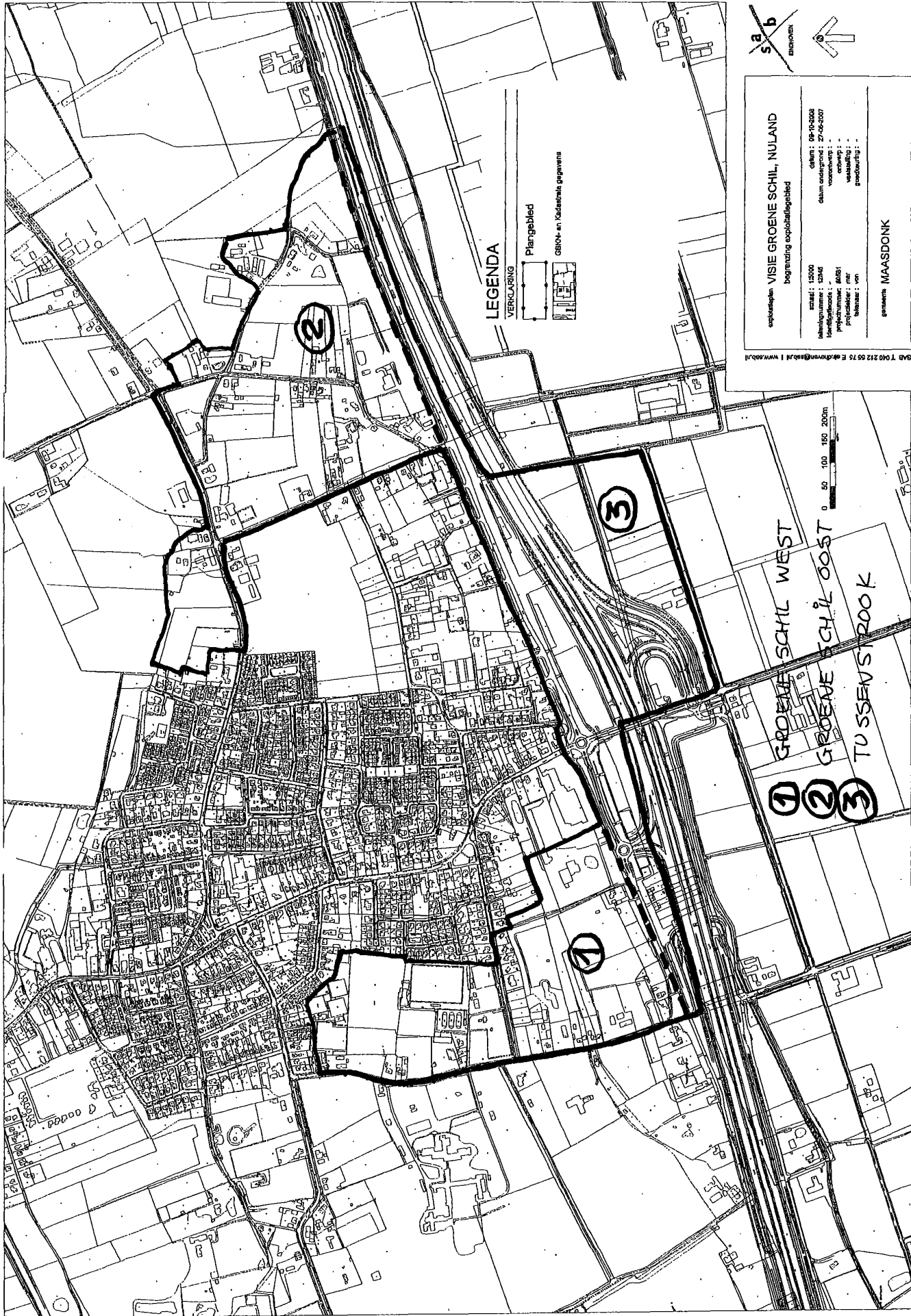
In dit rapport worden de archeologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden van dit gebied beschreven. Verder wordt gerapporteerd over de flora en fauna in het gebied en dienen voorwaarden en aanbevelingen te worden gedaan voor de uitwerking van de Visie Groene Schil in de toekomst.

De Heemkundewerkgroep Nuwelant en Landschapsbelang Maasdonk zijn geen professionele onderzoeksbureaus. Niettemin menen zij ondersteund door gemotiveerde en deskundige leden en betrokkenen een rapport te hebben samengesteld dat een leidraad kan zijn voor de verdere ontwikkeling van het gebied. Omdat het rapport juridisch geen enkele status heeft zijn niet alle onderzoeken tot in detail uitgewerkt.

Gebruik is gemaakt van beschikbaar kaartmateriaal, van rapportages in opdracht van de gemeente gemaakt door diverse onderzoeksbureaus, van archiefmateriaal uit het gemeentearchief, het archief van de Heemkundewerkgroep en van mondelinge overlevering van autochtone dorpelingen.

De kaarten zijn niet origineel, niet op schaal en beogen slechts een beeld te geven als ondersteuning van de tekst.

BIJLAGE ①

opdrachtgever: **VISIE GROENE SCHIL, NULAND**
 Begrenzing exploitatiegebied

schaal: 1:5000
 kadastrale nummer: 12345
 kadastrale gemeente: 01051
 projectnummer: 01051
 versie: 001
 datum: 09-10-2008
 datum ontwerp: 27-09-2007
 voorontwerper: -
 ontwerper: -
 realisator: -
 aanbesteding: -

getekend: **MAASDONK**

2. De historie en het ontstaan van het gebied.

Het gebied de Groene Schil maakt deel uit van de een van de nederzettingen die in de loop der eeuwen zijn ontstaan op de z.g. Brabantse dekzandrug ten zuiden van de Maas, welke zich globaal uitstrekt van Udenhout tot Ravenstein. Deze dekzandrug wordt op enkele plaatsen doorbroken waarvan die van de Dommel en de Aa, die zich bij 's- Hertogenbosch verenigen tot de Dieze, de belangrijkste is. Nuland ligt op een smalle strook van die dekzandrug tussen Oss en Den Bosch en wordt aan de zuidkant begrensd door laaggelegen broekgronden die afwateren op de Aa en aan de noordkant door de Maaspolder. Ook tussen Nuland en Geffen bevindt zich een onderbreking van deze rug door een lager gelegen gebied dat voorheen de polder van de Lage Kant vormde, een uitloper van de Maaspolder.

Het dorp Nuland wordt aan alle zijden begrensd door geografische en geologische overgangsgebieden, polders aan de noord- en oostkant, broekgronden aan de zuidkant en een stuifzandgebied aan de westzijde. Dergelijke overgangsgebieden zijn zowel archeologisch, cultuurhistorisch als geografisch interessant en dienen beschermd te worden tegen grote ingrepen. Een probleem is dat deze gebieden vanuit oude tijden zeer gewilde vestigingsplaatsen waren. Er was water, hout, weiland, wild en vis, en deze voorwaarden maakten deze gebieden tot gewilde woonplaatsen voor onze verre voorouders.

De Groene Schil Nuland ligt in dit overgangsgebied en vanuit de verstedelijkte gebieden van Den Bosch en Oss neemt de druk om in dit gebied te wonen sterk toe.

Aan de randen van deze overgangsgebieden is vanaf de ijzertijd bewoning geweest, archeologische vondsten hebben dit bevestigd. In de middeleeuwen wordt begonnen met de aanleg van dijken in het gebied en ontstaan op de stroomrug direct langs de rivier en op de rand van de dekzandrug ten zuiden daarvan een lint van dorpen waarvan Nuland er een is. Nuland komen we aan het begin van de 13^e eeuw voor het eerst voor in geschreven bronnen. De nederzetting is zeker van oudere datum, rond het voormalige kasteel zijn vondsten gedaan die uit de Karolingische tijd (9^e eeuw) dateren.

Rond 1300 krijgt Nuland evenals meerdere dorpen in de omgeving van Hertog Jan II gemene gronden (de gemeynt) en ontstaat een gemeenschap die tot de gemeynt van Nuland behoort. In 1309 wordt het waterschap "De Polder van der Eijgen" opgericht dat een groot deel van het bedijkte gebied tussen Nuland en de Maas verder gaat bedijken en beheren.

De polder wordt ontgonnen en op de vruchtbare gronden ontstonden landbouw- en veeteeltculturen.

In de loop der eeuwen stijgt door de slibafzetting van de overstromingen van de Maas het maaiveldniveau van de polder en komt het water steeds dichterbij de bewoonde gebieden op de rand van de dekzandrug. De dorpen, en in het bijzonder Nuland trekken zich in de 19^e eeuw terug op hoger gelegen gronden. (zie kaart uit 1796 bijlage 2)

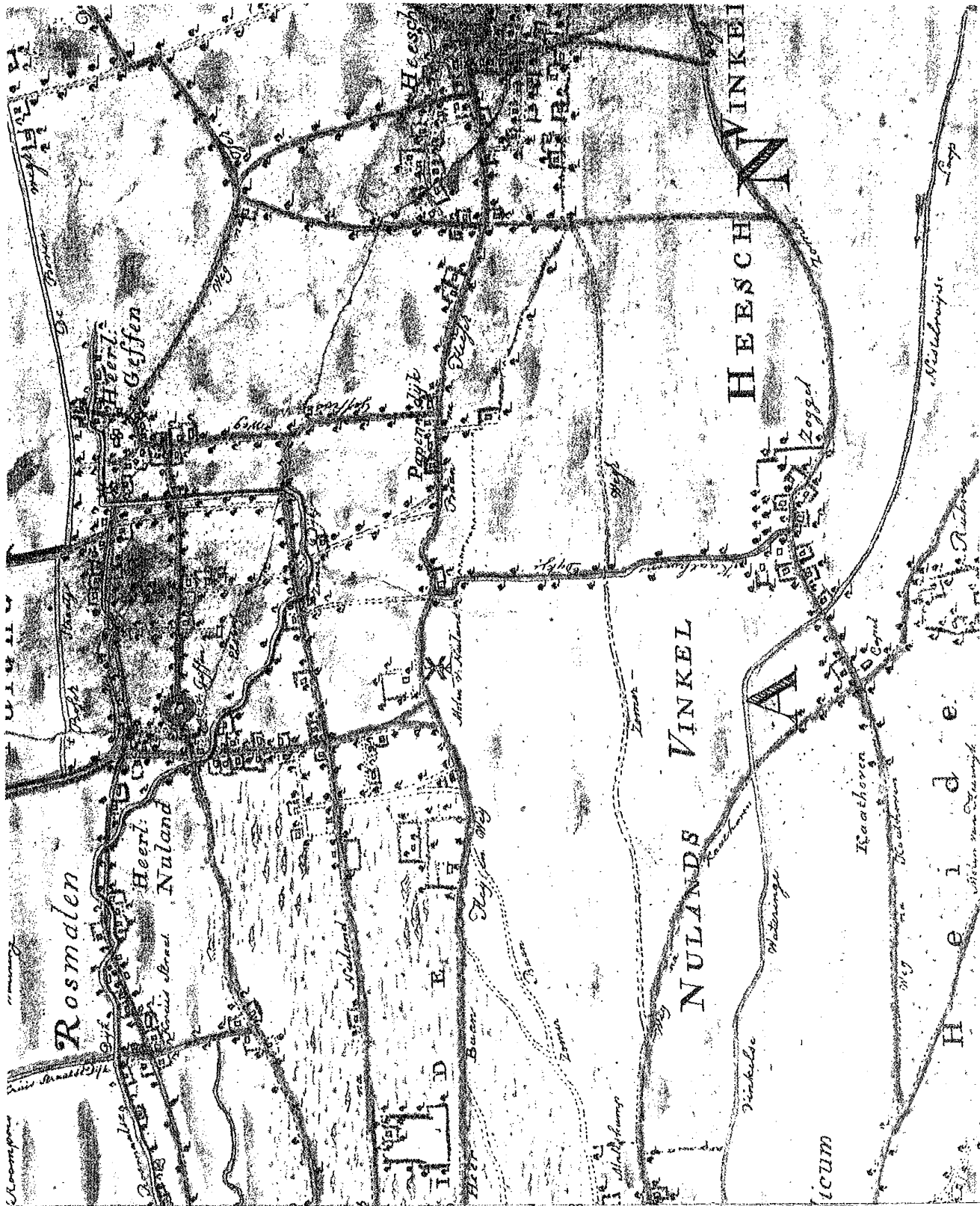
Rond 1867 is dit proces in volle gang, de kerk in de polder is gesloopt en zuidwaarts is een nieuwe kerk gebouwd. (zie kaart bijlage 5)

In 1895 (zie bijlagen 3 en 4) is dit proces voltooid. De spoorlijn die is aangelegd op een dijklichaam beschermt het zuidelijk gelegen gebied.

Bijlage 2.

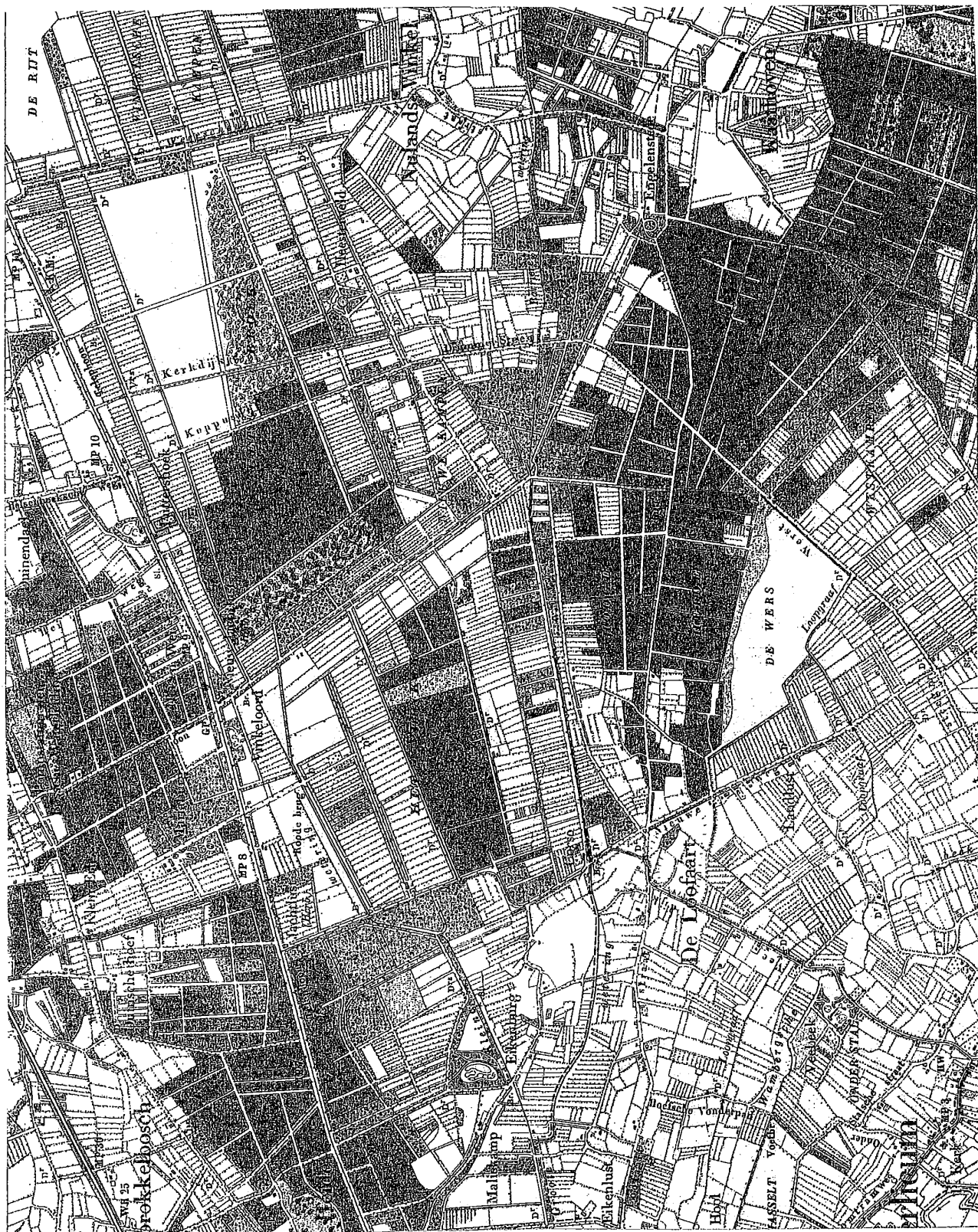
Gedeelte van de "Caart Figuratieve der stad en Meierij van 's-Hertogenbosch"
Maasland A.D. 1796

Origineel aanwezig in de bibliotheek van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en
Wetenschappen in Noord Brabant te 's-Hertogenbosch.

Bijlage 3.

Gedeelte uit de chromo- topografische kaart van het Koninkrijk der Nederlanden. Het hieronder opgenomen fragment uit de kaart nr. 588 is verkend in 1895. Linksboven ligt het gebied Groene Schil Nuland West.

Bijlage 4.

Gedeelte uit de chromo- topografische kaart van het Koninkrijk der Nederlanden.
Het hieronder opgenomen fragment uit de kaart nr. 569 is verkend in 1895.
Rechtsboven ligt het gebied Groene Schil Nuland Oost.

Bijlage 5.

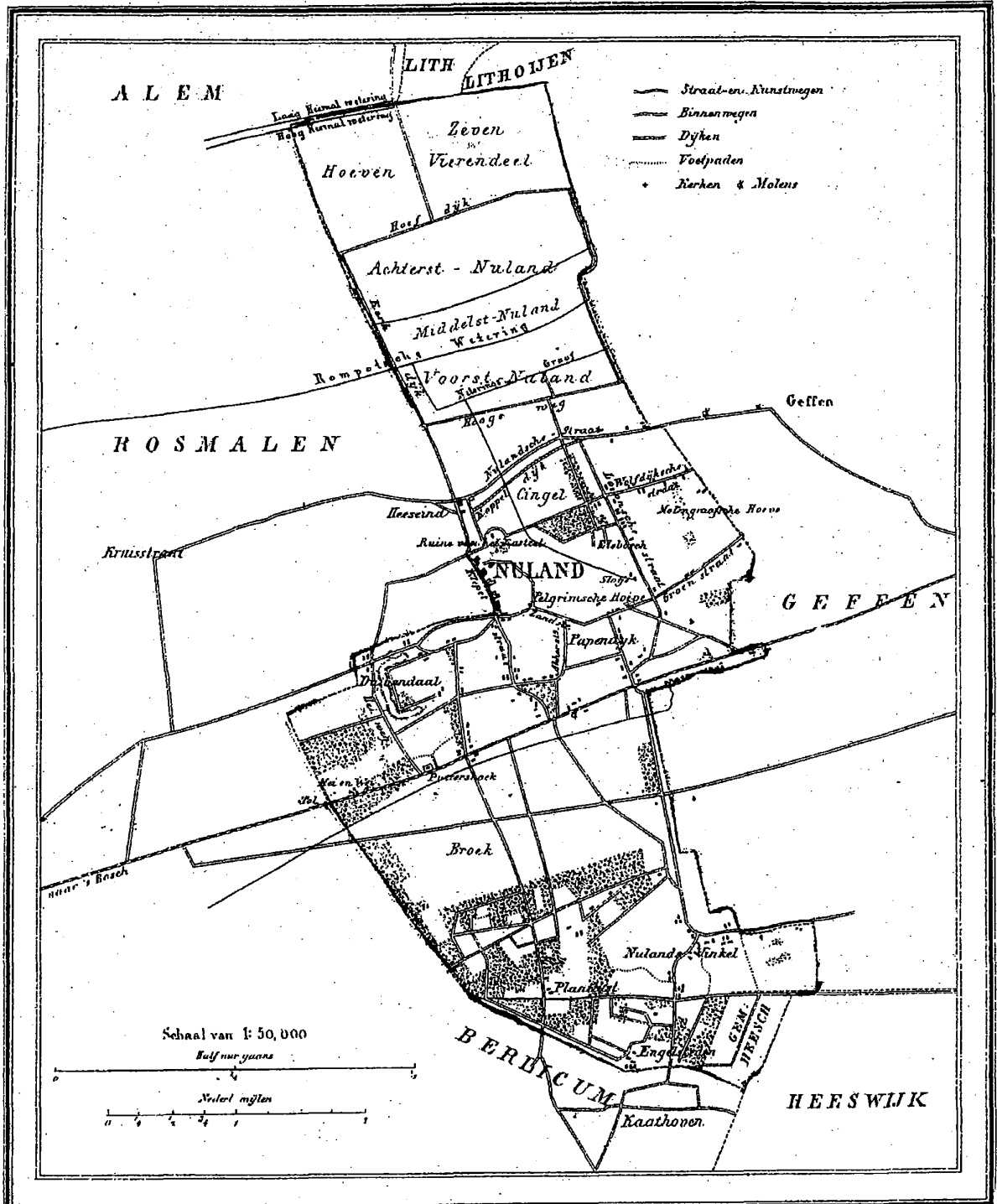
Plattegrond van Nuland uit 1867.

Op de kaart is het Kerkdeks duidelijk aangegeven evenals de Coppensdijk.

De spoorlijn is nog niet aangelegd.

PROVINCIE NOORDBRABANT.

GEMEENTE NULAND.

1867

1555 Bunders. 950 Inwoners.

Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden

3. Groene schil westzijde.

Dit gebied wordt begrensd door de Duijn en Daelseweg, het sportpark Duijn en Dael, de Heiweg, Hoogstraat en de A59. Het gebied ligt op de oostelijke uitloper van het paraboolduin aan de westzijde van Nuland achter Sint Jozefoord.

Aan de zuidkant wordt het gebied begrensd door broekgronden "t Vinckel" genoemd.

Op de overgang van de hoger gelegen zandgrond en de laag gelegen broekgronden ligt verbindingsweg van 's- Bosch naar Grave. Grave is tot ca. 1500 n.Chr. een van de belangrijkste vestingsteden die het Hertogdom Brabant moest beschermen tegen de Hertog van Gelre, een goede verbinding tussen Grave en de 's- Bosch is daarom van groot belang. Deze verbinding wordt in 1818, op een nieuw tracé aangelegd als "aarden baan" en vanaf 1823 vanuit 's- Hertogenbosch in de richting van Grave van bestrating voorzien.

Deels ligt de weg op een dijklichaam om plaatselijke verlagingen van het maaiveld te egaliseren.

Voor 1818 is deze belangrijke verbinding naar Grave hoger op de dekzandrug gelegen.

De benamingen "Oude Baan" onder Rosmalen en Nuland en "Oude Graafsche Baan" tussen Geffen en Nuland zijn daar de bewijzen van.

De westrand van de Groene Schil bestaat van oorsprong uit onontgonnen bos en heidegebied met hier en daar een weilje, dat behoort aan enkele keuterboeren die zich daar hebben gevestigd.

De uit de 17^e en 18^e eeuw stammende namen Hei en Wei, en Duijn en Dael, later aangevuld met Heiweg, De Hooge Kant, de Lage Kant, Bergstraat en Hoogstraat zijn ontleend aan de geografie van het gebied, heide en bos in een omgeving waar hoogten en laagten voorkomen. Een deel van het gebied is vanaf de middeleeuwen evenals het Vinkel gemeenschappelijk gebied van de inwoners van Nuland en Heeseind. De grond is zo slecht dat landbouw zich daar nauwelijks kon ontwikkelen. In de nattere gebieden wordt turf gestoken en op de heide grazen schapen. In de zomer, wanneer het gebied redelijk droog is, kunnen bewoners van Nuland en het Heeseind daar tegen een geringe vergoeding hun vee laten grazen.

In het heidegebied vinden paupers een onderkomen in schamele hutten.

Op enkele meer vruchtbare stukken grond (enkeergronden) ontstaan in de middeleeuwen kleine nederzettingen van een of enkele boerderijen. Denk daarbij aan de Duijnse Hoef tussen Rosmalen en Nuland, en het gebied rond Duijn en Dael. Vanaf de 18^e eeuw vinden er ontginningen plaats en wordt een deel van het heidegebied beplant met dennenbomen als productiebos. De gronden rond de boerderijen moeten beschermd worden tegen het heidezand dat gemakkelijk verstoof en aan de randen van het gebied tegen het water dat uit de polder of aan de zuidkant vanuit het Vinkel kan komen. Daardoor ontstonden in het gebied dijkes en hakhoutwallen die het gebied tegen water en zand moeten beschermen.

Een bekend en uit de 16^e eeuw stammend restant hiervan is het "Kerkdekse" een dijkje dat Vinkel en Nuland met elkaar verbond *(zie kaarten bijlage 6, 7 en 8)*

Omdat de Vinkelnaren dit dijkje ook op zondag gebruikten om in Nuland naar de kerk te gaan ontstond in de volksmond de naam "kerdekse" (kerkdijkje). Het is ook het voetpad waarmee men vanuit Vinkel bij hoog water met droge voeten Nuland kan bereiken, schoolkinderen uit Vinkel liepen daarover naar de school in Nuland. Het gebied is in de winterperiode drassig of staat onder water. In Nuland is het pad nog aanwezig in het gebied tussen de A59 en de Heiweg en heet daar de Bendels, aan de zuidkant van de A59 is het Kerkdekse duidelijk zichtbaar in het landschap. De parochie Vinkel wordt rond 1884 gesticht en vanaf 1889 staat er in Vinkel een kerk en wordt het Kerkdekse niet meer voor de zondagse kerkgang gebruikt. De perceeltjes waarop men het boerenbedrijf uitoefende zijn lang en smal; tussen de percelen werden hakhoutwallen aangelegd. Ook meidoornhagen en beukenhagen worden gebruikt om de perceeltjes te beschermen. Het prikkeldraad wordt pas eind 19^e eeuw uitgevonden en

verschijnt eerst in de 20^e eeuw in Brabant. De hakhoutwallen leveren de boeren jaarlijks het benodigde geriefhout en stookhout.

Deze houtwallen vervullen in het ecosysteem een belangrijke functie. Die houtwallen, waarin zich vruchtdragende gewassen bevinden en waarin zich insecten nestelen, trekken vogels aan. Ook het wild vindt in deze wallen beschutting en een onderkomen. De combinatie van de gecultiveerde gronden en poldergebieden met de in de buurt aanwezige zandverstuivingen en heidevelden hebben tot een zeer gevarieerde flora en fauna in dit gebied geleid, die zeker nog tot halverwege de 20^e eeuw aanwezig is. Als we de kadasterkaarten en topografische kaarten van 1832 en die van rond 1935 met elkaar vergelijken zien we dat de perceelsgrenzen in het gebied nauwelijks zijn veranderd. *(zie kaarten bijlage 6, 7, en 8)*

Als de kern van het dorp Nuland zich in het midden van de 19^e eeuw op hoger gelegen gebied terug trekt en de bevolking groeit vestigen langs de randen van het gebied nieuwe bewoners. De verharde weg van 's-Bosch naar Grave zorgt ervoor dat zich meer personen langs deze route gaan vestigen. Daar komen reizigers langs die mogelijk wat te besteden hebben. Door de verharding van de weg is Nuland zowel in de zomer als de winter gemakkelijk bereikbaar. Vanaf 1960 verandert het gebruik van het gebied, de landbouw intensificeert, er worden grote delen van het gebied ontgrond en de bebouwing neemt toe. Het gevolg is dat de schuwere dieren zich uit het gebied terugtrekken, door intensivering hakhoutwallen worden gekapt en geëgaliseerd en dat duidelijke hoogteverschillen in het terrein verdwijnen. Zo lag het ontgronde gebied tussen de Heiweg en de Rijksweg tussen 50 cm en 1 meter hoger t.o.v. de Heiweg. Aan het begin van de Bendels is dat hoogteverschil nog terug te zien.

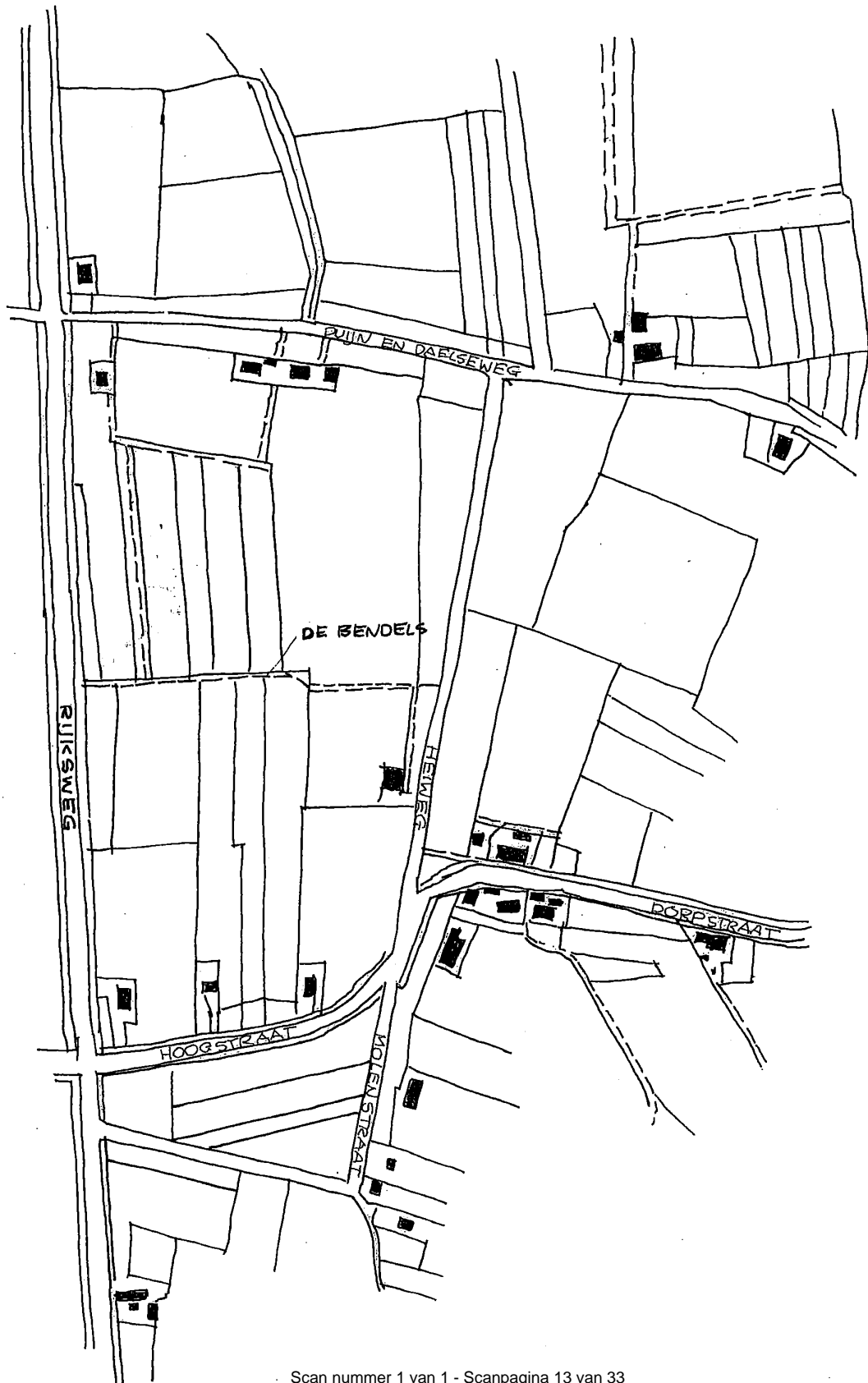
Ten gevolge van overvloedige bemesting en insectenbestrijding met chemische middelen verdwijnen er belangrijke soorten uit het ecosysteem. Ook zijn in een gedeelte van het gebied door de ontgroning mogelijke archeologische sporen van vroegere bewoning of vestiging verdwenen. *(zie bijlagen 9 en 10)*. De landschappelijke elementen die thans nog bestaan in het gebied zijn op de bijlage aangegeven. *(zie bijlage 11)*.

Het is van belang voor onze leefomgeving om verdergaande aantasting van het systeem te voorkomen en om waar mogelijk het systeem te herstellen.

Een inventarisatie van wat nog aanwezig is dient daarbij als uitgangspunt.

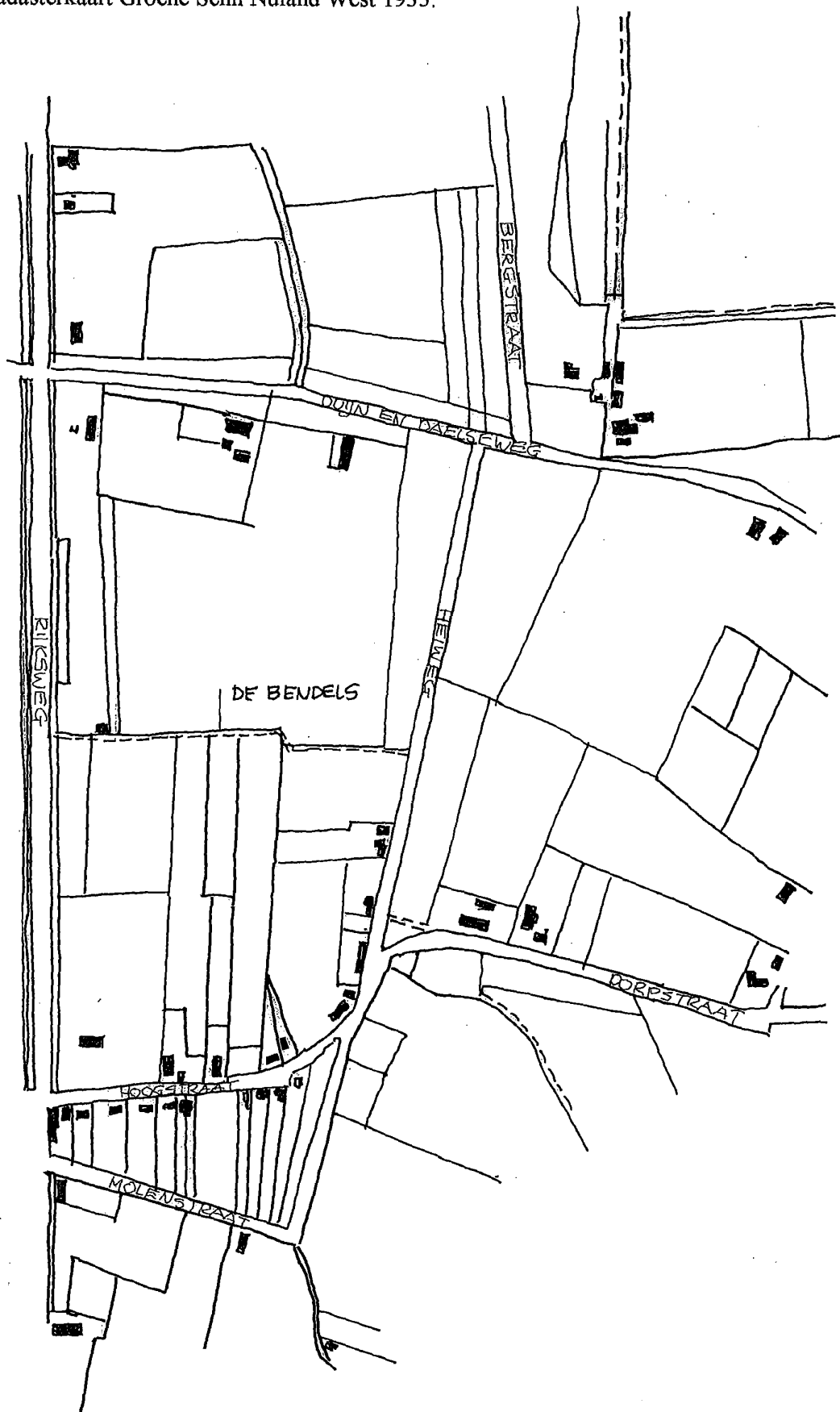
Bijlage 6.

Kadasterkaart Groene Schil Nuland West 1832.

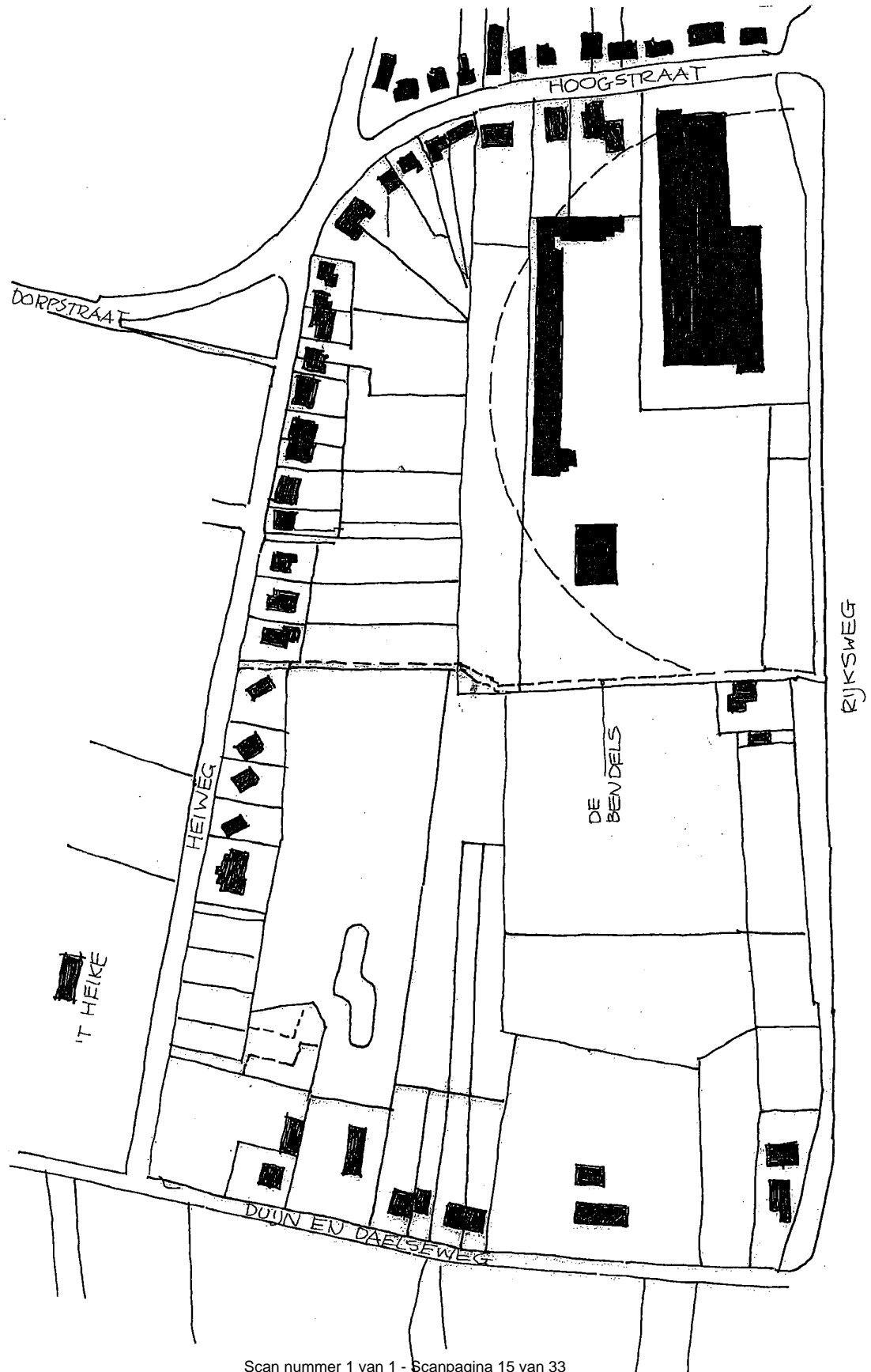
Bijlage 7.

Kadasterkaart Groene Schil Nuland West 1935.

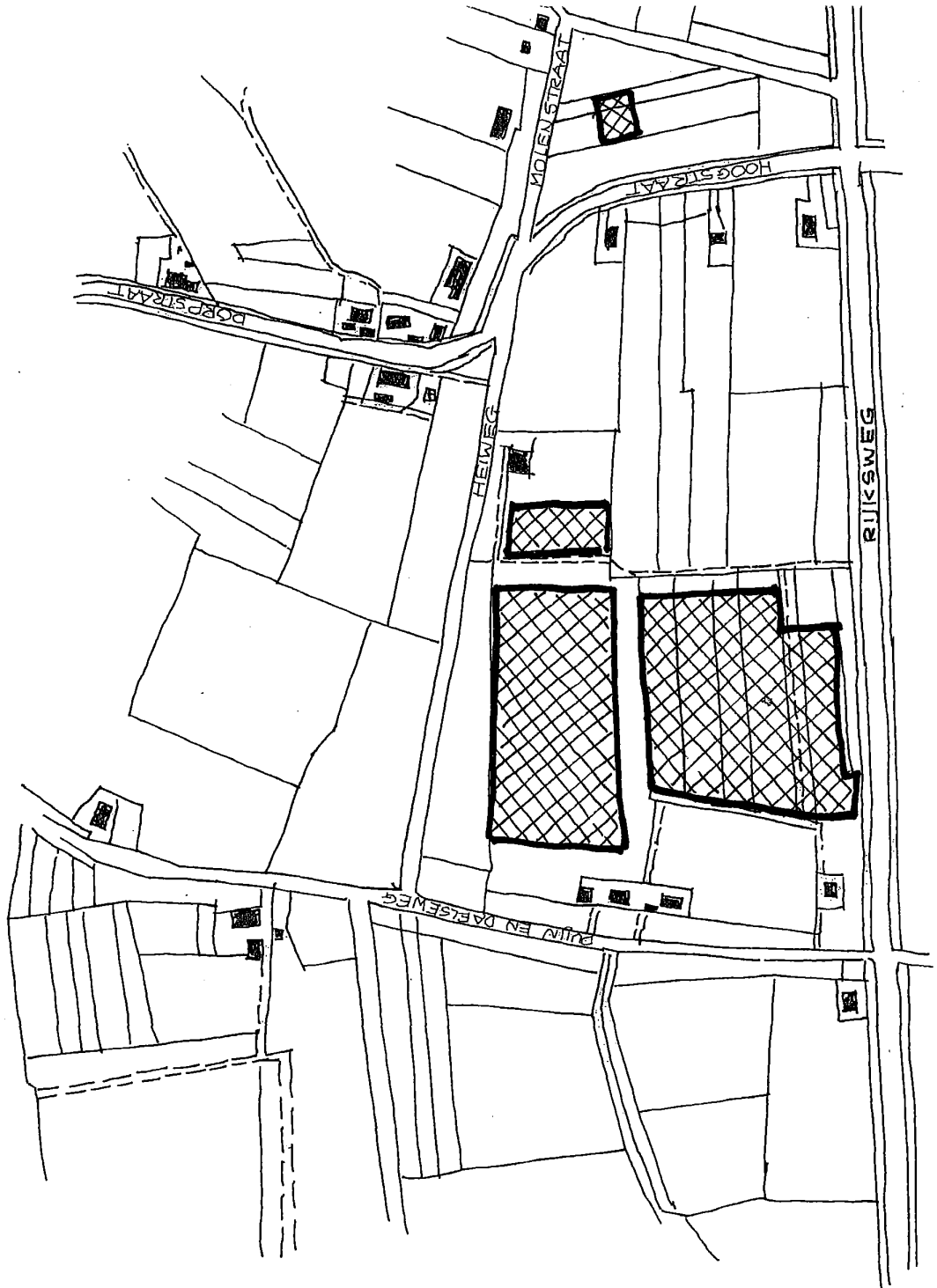
Bijlage 8.

Kadasterkaart Groene Schil Nuland west anno 2000.

Bijlage 9.

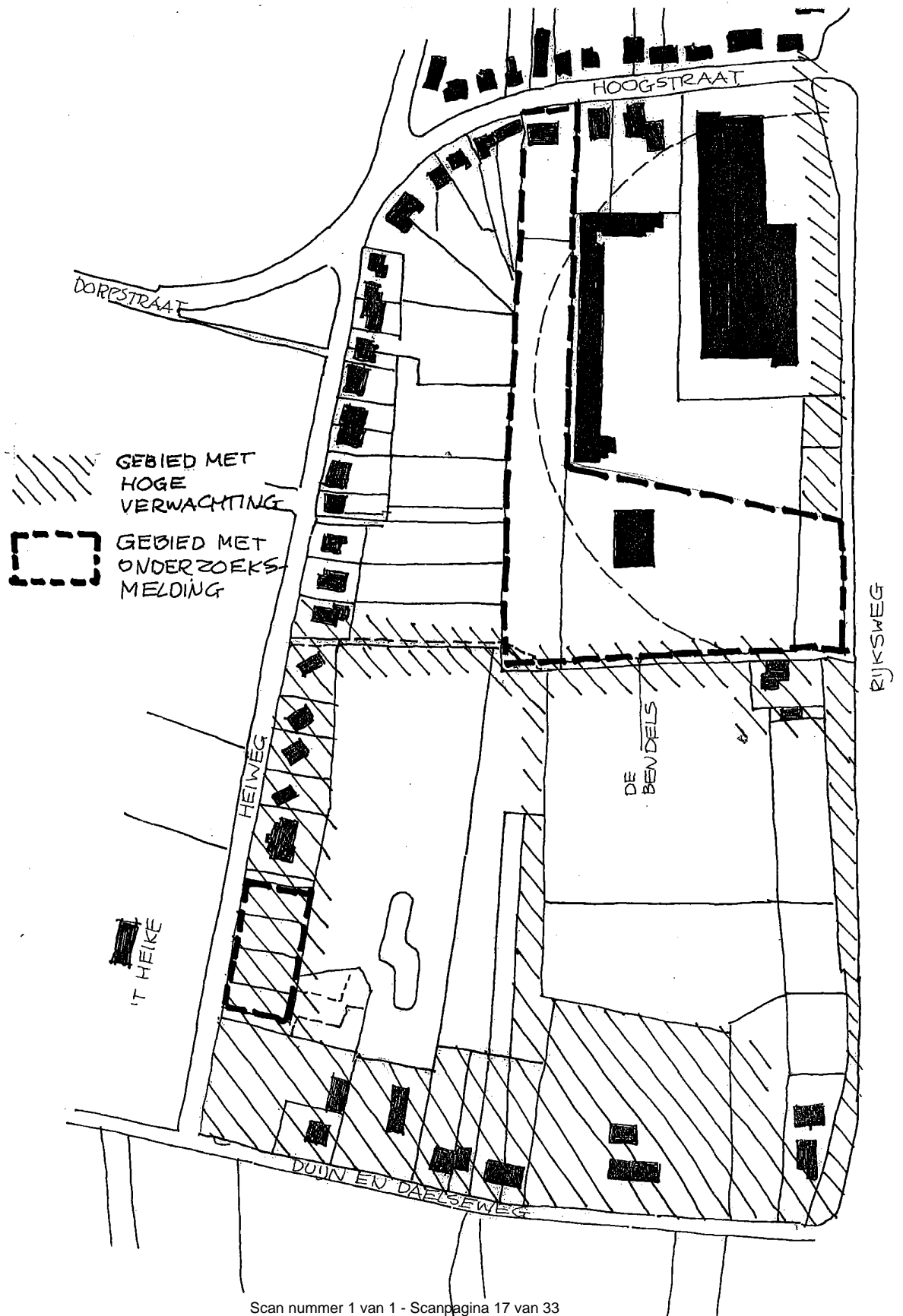
Ontgrondingen Groene Schil Nuland West geprojecteerd op de kadasterkaart van 1832

ONTGRONDINGEN
BRON PROVINCIE
NOORD - BRABANT

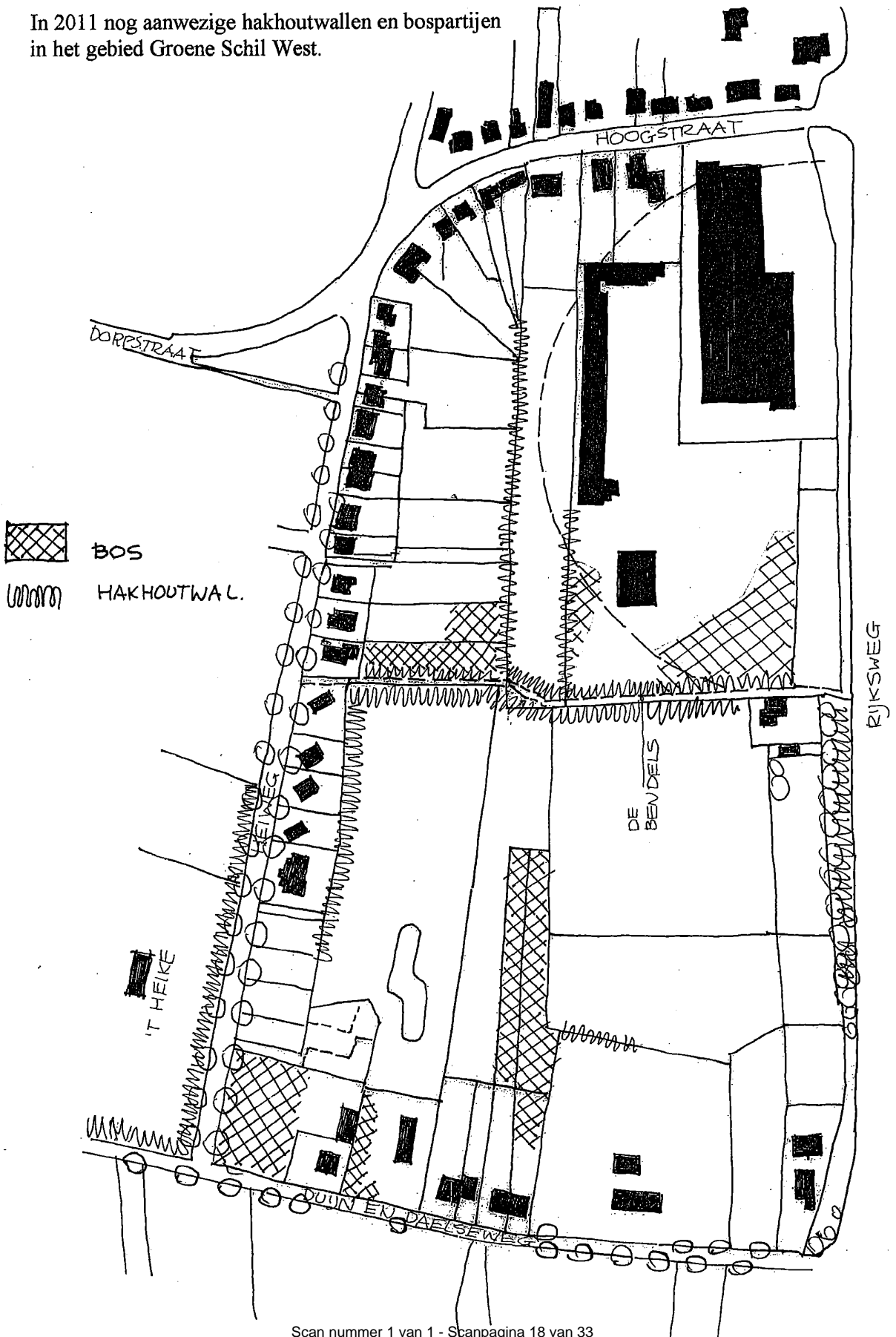
Bijlage 10.

Archeologische verwachtingskaart Maasdonk(Rapport *Past2Present* d.d. 22-08-2010)

Bijlage 11.

In 2011 nog aanwezige hakhoutwallen en bospartijen
in het gebied Groene Schil West.

4. Inventarisatie Groene Schil west

4.1 Flora en fauna.

4.1.1. Kruidachtige gewassen.

In het gebied Nuland-west zijn in 2010 de volgende kruidachtige gewassen waargenomen;

1. Grasklokje	2. Valse salie	3. Zandblauwtje
4. Hoornbloem	5. Schapenzuring	6. Duits viltkruid
7. Korenbloem	8. Klaproos	9. Salomonszegel
10. Boterbloem	11. Stinkende Gouwe	12. Hop
13. Zwarte nachtschade	14. Duizendblad	15. Boerenwormkruid
16. Wespenorchis	17. Sint Janskruid	18. Kleine brandnetel
19. Grote Brandnetel	20. Dovennetel	21. Reigersbek
22. Hondsdraf	23. Ridderzuring	24. Bijvoet
25. Harig knopkruid	26. Avondkoekoeksbloem	27. Grote breedbladige weegbree
28. Smalbladige weegbree	29. Akkerdistel	30. Melkdistel
31. Schildzaad	32. Grijskruid	33. Kleine ooievaarsbek
34. Canadese fijnstraal	35. Paardenbloem	36. Hazenpootje
37. Varkensgras	38. Witte Klaver	39. Paarse Klaver
40. Vlasbekje	41. Heggenwikke	42. Jacobskruid
43. Wilde wortel	44. Teunisbloem	45. Dagkoekoeksbloem
46. Wolfsmelk	47. Zwarte toorts	48. Kweekgras
49. Veenwortel	50. Klein kruiskruid	51. Vogelmuur
52. Klein kaasjeskruid	53. Zevenblad.	54. Lelie der dalen
55. Look zonder look	56. Kroontjeskruid	57. Robertskruid
58. Gewone rolklaver.	59. Liggende klaver.	60. Schermhavikskruid.

Deze soorten zijn vooral te vinden in het aanwezige struikgewas of struweel, de wegbermen, in de houthakwallen en langs de voetpaden. Het zijn allen inheemse soorten, die sinds lang in het gebied voorkomen

4.1.2. Houtachtigen.

In het gebied Nuland-west zijn in 2010 de volgende houtachtigen waargenomen.

1. Zomereik	2. Amerikaanse eik	3. Vlier
4. Kardinaalsmuts	5. Meidoorn	6. Spaanse aak
7. Berk	8. Amerikaanse vogelkers	9. Krent
10. Hazelaar	11. Esdoorn	12. Beuk
13. Haagbeuk	14. Liguster	15. Lijsterbes
16. Braam	17. Limburgse boskriek	18. Brem
19. Vuilboom	20. Sleedoorn	21. Klimop
22. Sneeuwbal		

Deze houtachtigen komen voor als laanbeplanting, in hakhoutwallen, als solitaire exemplaren en langs erfafscheidingen van de woningen in het gebied. Tot eind jaren zestig waren er meidoorn- en beukenhagen in het gebied aanwezig; de meikever was een bekende verschijning in het gebied..

4.1.3. Standvogels

In het gebied Nuland-west zijn in 2010 de volgende standvogels waargenomen.

1. Spreeuw	2. Huismus	3. Heggemus
4. Merel	5. Zanglijster	6. Vink
7. Groenling	8. Koolmees	9. Pimpelmees
10. Kuifmees	11. Staartmees	12. Kleine bonte specht
13. Grote bonte specht	14. Groene specht	15. Patrijs**
16. Sperwer	17. Buizerd	18. Torenavalk*
19. Kerkuil*	20. Ransuil*	21. Steenuil*
22. Boomklever	23. Boomkruiper	24. Hartduif
25. Holenduif	26. Turkse tortel	27. Zomertortel**
28. Roodborst	29. Winterkoning	30. Vlaamse gaai
31. Kraai	32. Kauw	33. Ekster
34. Blauwe reiger	35. Waterhoen	36. Wilde eend
37. IJsvogel*		

4.1.4. Trekvogels

De volgende trekvogels zijn in 2010 in het gebied gespot:

38. Koperwiek	39. Grote lijster	40. Kramsvogel
41. Putter	42. Zwartkop	43. Goudvink*
44. Barmsijs	45. Sijs	46. Kneu*
47. Tjif Tjaf	48. Fitis	49. Goudhaantje
50. Vuurhaantje	51. Havik	52. Boerenzwaluw*
53. Huiszwaluw*	54. Gierzwaluw*	55. Houtsnip*
56. Kwikstaart	57. Kwartel***	58. Wielewaal***
59. Koekoek*	60. Spotvogel.	61. Aalscholver
62. Geelgors***	63. Veldleeuwerik***	

4.1.5 Zoogdieren

Zowel in het oostelijk als westelijk deel van het gebied Groen Schil Nuland komen de volgende zoogdieren voor;

1. Vleermuis*	2. Konijn	3. Haas*
4. Vos	5. Eekhoorn	6. Bunzing
7. Wezel	8. Egel	

Vijfentwintig jaar geleden was de hermelijn nog in het gebied aanwezig. Door de bebouwing, de beplanting en grotere barrières, zoals de nieuwe snelweg, is de haas zo goed als verwenen uit het gebied.

Er is een dwergvleermuis en een exemplaar van een grotere soort in het gebied gespot. In het gebied zijn vleermuiskasten aanwezig

4.1.6. Insecten.

In het nabije verleden kwamen er in het gebied Nuland west nog nesten van de wettelijk beschermde rode bosmier voor. De aanwezigheid van mieren is belangrijk voor het hele ecosysteem. Voor de Groene Specht zijn als voorbeeld mieren, regenwormen, slakken en bessen belangrijke voedingsmiddelen.

Vrij recent is er nog een larve van de neushoornkever gevonden.

Voor vlinders heeft het gebied nu een grote aantrekkingskracht, het struikgewas langs de paden en lanen en de eiken hakhoutwallen zorgen voor luwte tijdens hun trek.

4.1.6. Vlinders

De volgende vlinders zijn in het gebied waargenomen;

1. St. Jansvlinder	2. Jacobsvlinder	3. Eikenpage
4. Atalanta	5. Daggauwoog	6. Koolwitje
7. Zandoogje	8. Kleine vos	9. Grote vos
10. Citroenvlinder	11. Boomblauwtje	12. Vuurvlinder
13. Koninginnepage		

* Zeldzaam

** Zeer zeldzaam

*** Kwamen vroeger in het gebied voor, maar zijn de laatste tien jaar daar niet meer waargenomen.

5. Conclusie.

De variëteit aan flora en fauna is nog redelijk hoog, nieuwe bebouwing zal een verdere aantasting van deze variëteit tot gevolg hebben.

De volgende elementen moeten zeker worden geconserveerd en/of verbeterd.

- Handhaving van de nog aanwezige hakhoutwallen.
- Handhaving van de nog aanwezige bospartijen.
- Handhaving en versterking van de Bendels als wandelpad met aan weerszijden een hakhoutwal.

6. Aandachtspunten en aanbevelingen.

1. Hotel Nuland is bezig met uitbreidingsplannen voor het hotel en het daarbij behorende terrein. Een deel van dit terrein valt binnen het plangebied. Het is onmogelijk om in het kader van een bestemmingsplanwijziging deze plannen in twee delen te splitsen.

Een integraal bestemmingsplan van het gehele hotelterrein is noodzakelijk.

2. Tussen het hotelterrein en het aangrenzende gebied dient een behoorlijke bufferzone te worden aangelegd. Geluid- en licht producerende activiteiten dienen aan de zijde van de A59 worden aangelegd. De nachtverlichting dient niet uit te stralen op aangrenzend gebied.

3. De Bendels is een oeroud onverhard verbindingspad tussen Nuland en Vinkel en behoort tot het culturele erfgoed van ons dorp. Het is ook opgenomen in het wandel- knooppunten-netwerk. Om die reden dient het pad onverhard en vrij van autoverkeer te blijven, het ontsluiten van woningen mag niet via dit pad gebeuren. De hakhoutwallen langs het pad dienen in tact te blijven en te worden aangevuld.

4. Als er beplanting moet worden aangelegd in het gebied dient dat te bestaan uit inheemse soorten, zoals beukenhagen, meidoornhagen, klimop en dergelijke. Tuinafscheidingen van houten planken en coniferen zijn uit den boze.

5. Bebouwing in kleine groepen clusteren en omranden door hakhoutwallen met een minimale breedte van 3 meter. Bebouwingshoogte beperken tot een bouwlaag.

6. Grasvelden, die als openbaar groen worden aangelegd, dienen te bestaan uit een bloemen- en kruidentapijt.

7. De vormgeving van de bebouwing in het gebied moet terughoudend en bescheiden zijn en voor het materiaal- kleurgebruik geldt hetzelfde.

7. Groene Schil Oostzijde.

Het oostelijke gebied van de Groene Schil Nuland wordt begrensd door de Rijksweg, de Schotsheuvel, De Zandstraat, de Groenstraat en de Papendijk. Aan de zuidkant liggen de broekgronden van 't Vinkel en ten noorden de komgronden die deel uitmaken van de Maaspolders. De Rijksweg loopt voor een groot deel op een dijklichaam door het gebied. De komgronden aan de noordkant behoorden tot de Polder van de Lage Kant dat een eigen polderbestuur heeft gekend. Deze polder wordt begrensd door de Zomerdijk, die vanaf de kerk in de polder langs de Zandstraat en de Groenstraat aansluit op de dijken die er rond het dorp Geffen zijn gelegen. Aan de zuidkant vormde de Papendijk de grens tussen de Vinkelse broekgronden en de dekzandrug. Het oostelijke gebied van de Groene Schil Nuland ligt op een zandkop van de dekzandrug en bestaat uit onvruchtbare zand- en heidegronden waarvan delen in de 19^e eeuw zijn ontgonnen.

Het gebied maakt deel uit van de buurtschap 't Heike dat zich vanaf de Duijn en Daelseweg tot aan de Papendijk uitstrekt.

De Papendijk, de Hoolstraat en de Oude Graafsebaan behoren tot wegen of paden die vanuit de middeleeuwen stammen. De oude verbindingsweg van 's- Hertogenbosch naar Grave heeft over de hoger gelegen dekzandrug in dit gebied gelopen. In het gebied heeft van oudsher bewoning plaatsgevonden, archeologische vondsten hebben dat bevestigd. In de prehistorie zijn de voorwaarden om zich in dit gebied te vestigen optimaal aanwezig. Grote stukken van de niet ontgronde delen hebben dan ook een hoge archeologische verwachtingswaarde. Van oudsher zijn in dit gebied enkele grote boerderijen aanwezig. Met name de in Nuland bekende familie van Kreij heeft daar haar wortels. Een gedeelte van het gebied wordt in de volksmond dan ook "Kreijenhoek" genoemd; een verwijzing naar deze familienaam. Op smalle percelen wordt op minder goede grond landbouw en veeteelt bedreven. In de achttiende eeuw vestigen zich arme arbeiders en boerenknechten in dit gebied. Zij wonen daar in schamele huisjes, de eerdere naam van de Schotsheuvel "Hutstraat" herinnert daar nog aan.

Tot in de jaren veertig van de vorige eeuw is de verkaveling van de grond nagenoeg gelijk aan die van ruim honderd jaar daarvoor. Kadasterkaarten uit 1832 en 1935 tonen dat aan.

Daarna is het gebied door ruilverkavelingen en ontgrondingen haar kleinschalige structuur kwijtgeraakt. Kenmerkende hoogteverschillen, sloten, greppels, hakhoutwallen en heggen zijn nagenoeg verdwenen uit het gebied. Dit heeft zijn invloed gehad op de flora en fauna van het gebied die duidelijk minder rijk is dan het gebied Groene Schil West.

In de twintigste eeuw vestigen zich steeds meer burgers in het gebied en verdwenen de boerenbedrijfjes en bedrijven. Nu zijn de laatste boeren daar bezig met saneringsprojecten. Naar het zich laat aanzien is het boerenbedrijf binnenkort geheel verdwenen uit de Groene Schil Oost.

De belangrijkste cultuurhistorische en landschappelijke elementen zijn de Zomerdijk aan de rand van het gebied, en de wegen waarvan de tracés eeuwenoud zijn. In de visie Groen Schil Nuland is voorzien in het terugbrengen van het verdwenen stuk Zomerdijk tot aan de Zandstraat en het opnieuw aanleggen van het oorspronkelijke stuk van de Papendijk tot aan de Rijksweg.

Ook wordt voorzien in het aanbrengen van laanbeplantingen die vroeger in het gebied aanwezig waren (voorpotingen).

Langs de Rijksweg worden mogelijkheden voor bedrijfsvestiging voorzien..

8. Inventarisatie Groene Schil Oost.

De inventarisatie van dit gebied heeft zich beperkt tot die van de flora.

De natuurwaarde van het gebied is duidelijk minder hoog dan in de Groene Schil West.

Oorzaak is mogelijk de intensieve landbouw die sinds de jaren zestig van de vorige eeuw in het gebied heeft plaatsgevonden.

8.1 Kruidachtige gewassen

Nuland oost (Papendijk) zijn in 2010 de volgende kruidachtige planten waargenomen:

1. Ooievaarsbek	2. Paardebloem	3. Duizendblad
4. Smalbladige weegbree	5. Witte klaver	6. Dovennetel wit
7. Dovennetel paars	8. Vogelmuur	9. Zwarte nachtschade
10. Vlasbekje	11. Varkensgras	12. Schapenzuring
13. Herdertasje	14. Straatgras	15. Sint Janskruid
16. Klein kruiskruid	17. Melde	18. Canadese fijnstraal
19. Gewoon biggekruid	20. Zevenblad	21. Adelaarsvaren
22. Groot kruiskruid	23. Grote kamille	24. Boerenwormkruid
25. Knopkruid	26. Zeeschildzaad	27. Koolzaad
28. Gewone hoornbloem	29. Wilde wortel	30. Brandnetel
31. Kleine brandnetel	32. Akkerkool	33. Heermoes
34. Bijvoet	35. Melkdistel	36. Kruijpende boterbloem
37. Jacobskruiskruid.		

Deze soorten zijn vooral te vinden in het struikgewas, de wegbermen en hakhoutwallen. Het zijn alle inheemse soorten die sinds lang in het gebied voorkomen.

8.1.2. Houtachtigen

In het gebied Nuland-oost zijn de volgende houtachtigen waargenomen.

1. Zomereik	2. Amerikaanse eik	3. Berk
4. Amerikaanse vogelkers	5. Braam	6. Linde
7. Vlier	8. Krent	

Deze houtachtigen komen voor als laanbeplanting, in enkele nog aanwezige hakhoutwallen, als solitaire exemplaren en langs erfafscheidingen van woningen en andere bouwwerken in het gebied

9. Conclusie.

De kwaliteit van flora en fauna in het gebied is duidelijk minder dan die van de Groene Schil West.

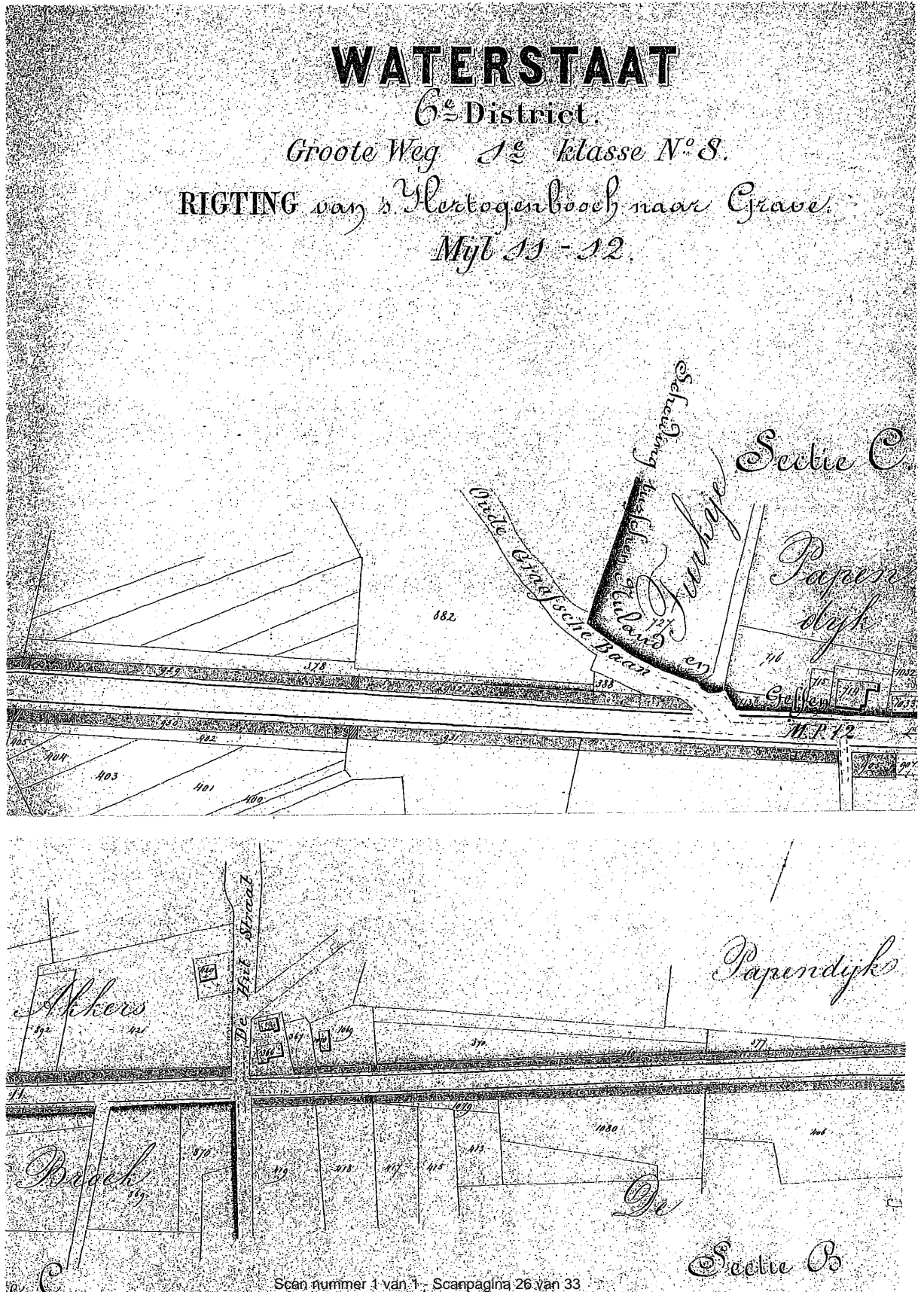
De ruilverkaveling en de meer intensieve bebouwing zullen daar debet aan zijn.

10. Aandachtspunten en aanbevelingen.

1. Bij nieuwe verkavelingen zoveel mogelijk de oude kavelgrenzen (1832) gebruiken. In de bodem zullen de nog oude structuren aanwezig zijn die nieuwe beplanting een goede voedingsbodem biedt.
2. Het opnieuw introduceren van hakhoutwallen en heggen als perceelsafschieding. Coniferen en Gammaschuttingen verbieden.
3. Het opnieuw introduceren van greppels en sloten in het gebied, afwaterend op de lager gelegen gronden aan de noordzijde van het gebied. Deze watergangen kunnen ook dienst doen als waterbergingen of wadi's bij extreme regenval.
4. Het doortrekken van de Papendijk naar de Rijksweg op haar oorspronkelijke plaats betekent het herstel van een oude structuur. De vorm die deze weg krijgt moet gebaseerd zijn op het oorspronkelijke profiel, aan weerszijden voorzien van een sloot en bomenrij.
5. Voor het herstel van de Zomerdijk op haar oorspronkelijke tracé geldt hetzelfde als voor de Papendijk.
6. Langs de oude wegenstructuren de laanbeplanting die daar voorheen aanwezig was herstellen. Gebruik daarbij inheemse boomsoorten van oorsprong in het gebied voorkomen.
7. De vormgeving van de bebouwing in het gebied moet terughoudend en bescheiden zijn en voor het materiaal- kleurgebruik geldt hetzelfde.

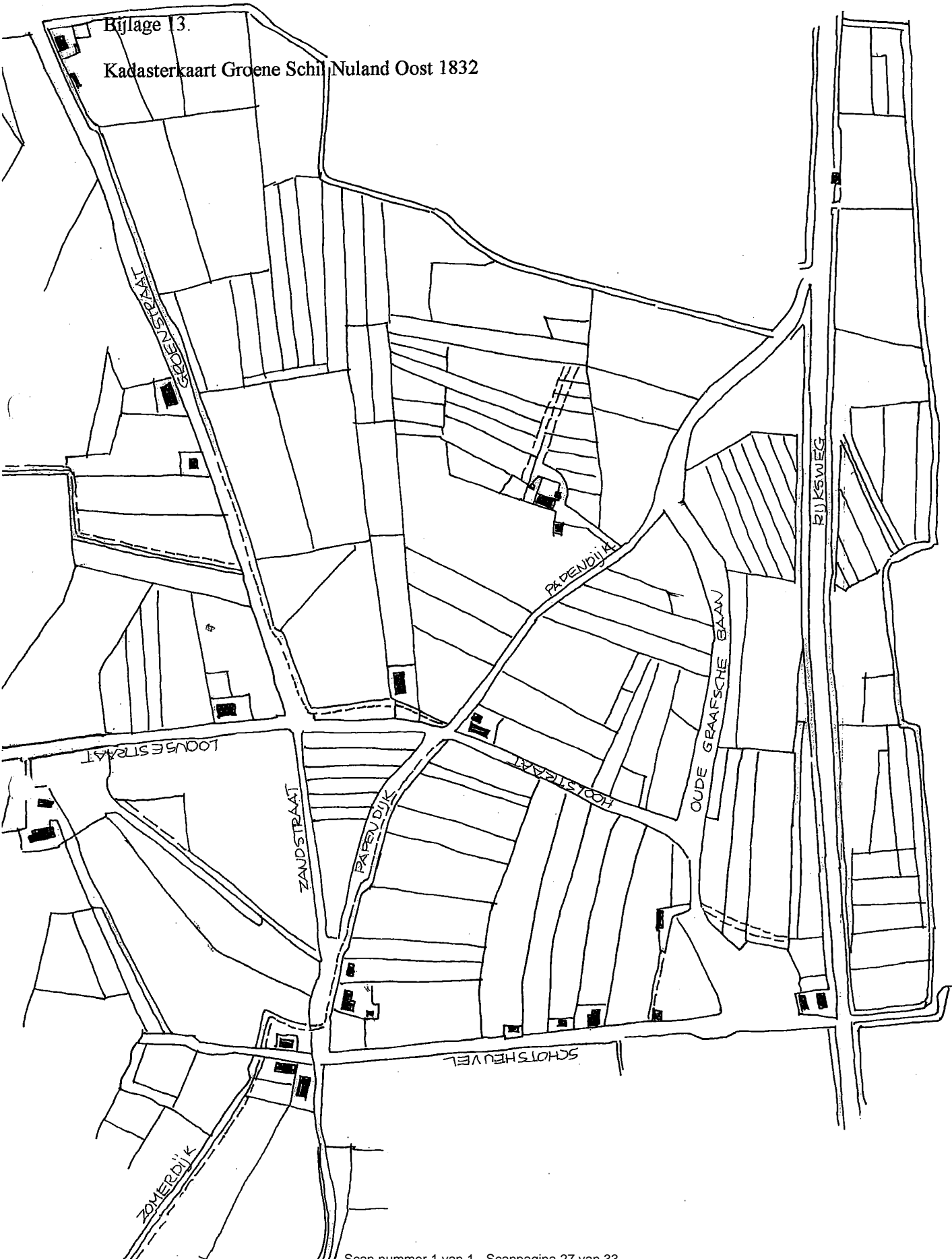
Bijlage 12.

Aansluiting Oude Graafsche Baan en Hutstraat aan de Groote weg 1^e klasse No. 8
Tekening Waterstaat ca. 1823.

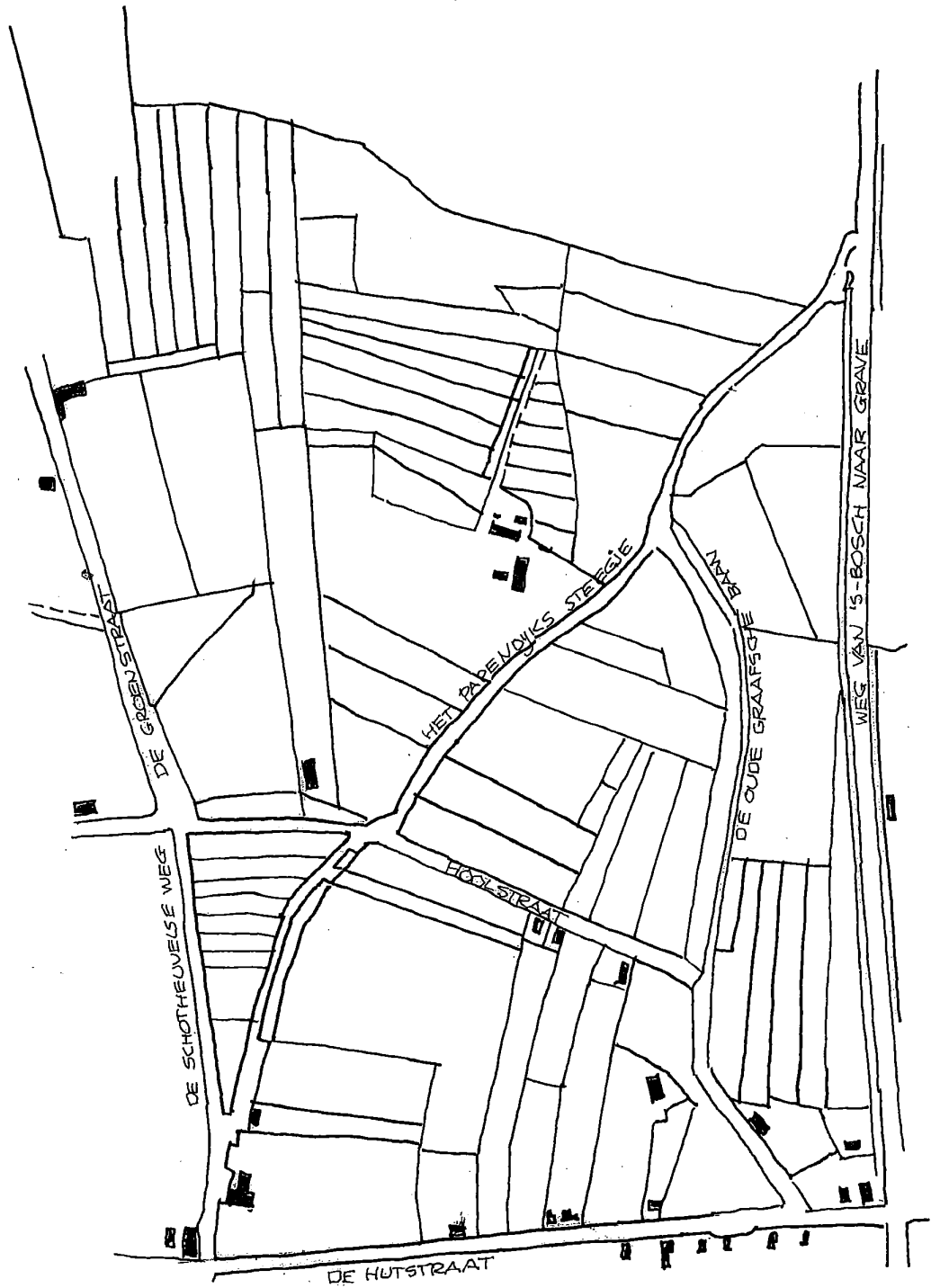
Bijlage 13.

Kadasterkaart Groene Schil Nuland Oost 1832

Bijlage 14.

Kadasterkaart Groene Schil Nuland Oost 1935

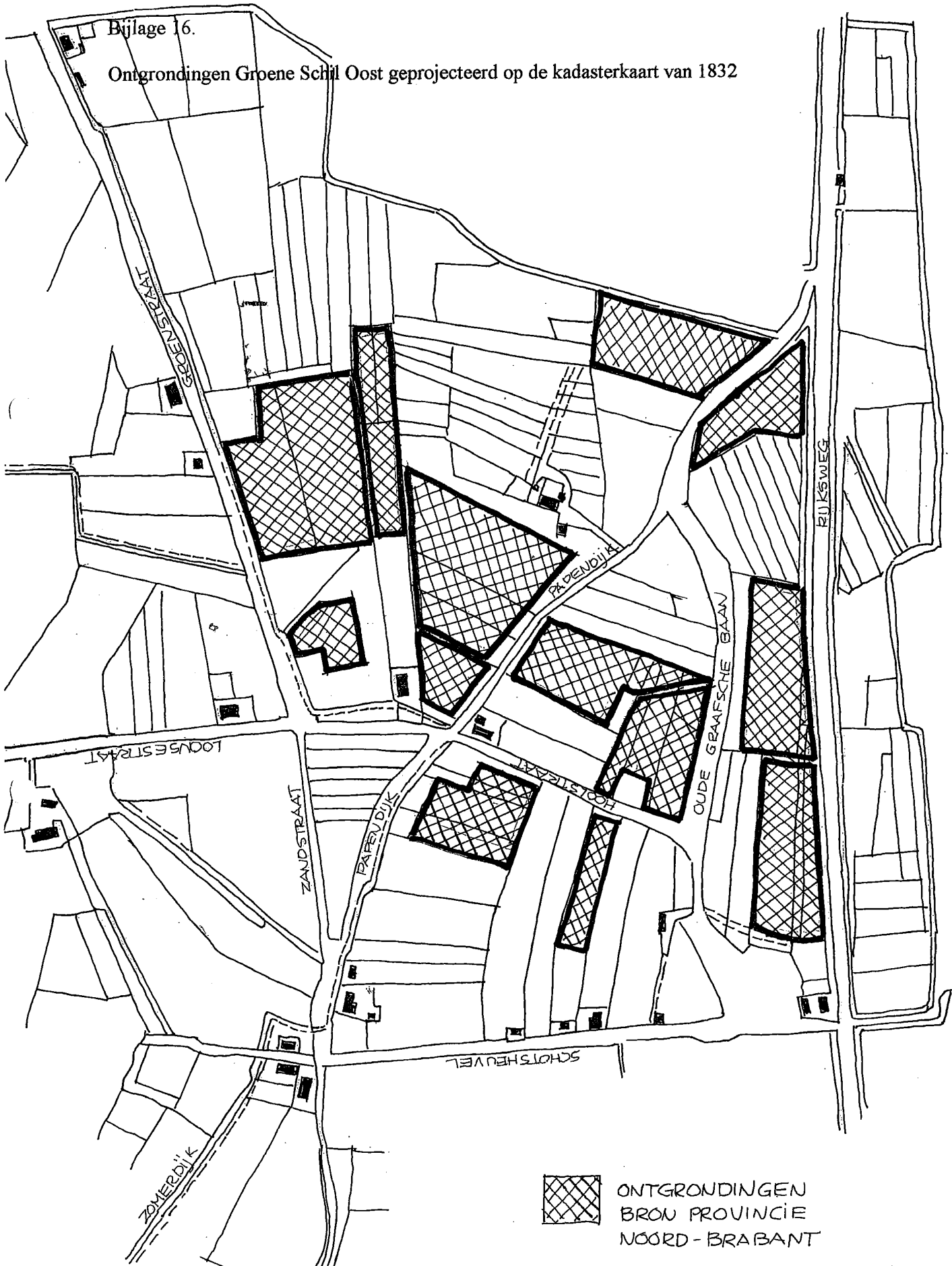
Bijlage 15.

Kadasterkaart Groene Schil Nuland Oost ca. 2000.

Bijlage 16.

Ontgrondingen Groene Schil Oost geprojecteerd op de kadasterkaart van 1832

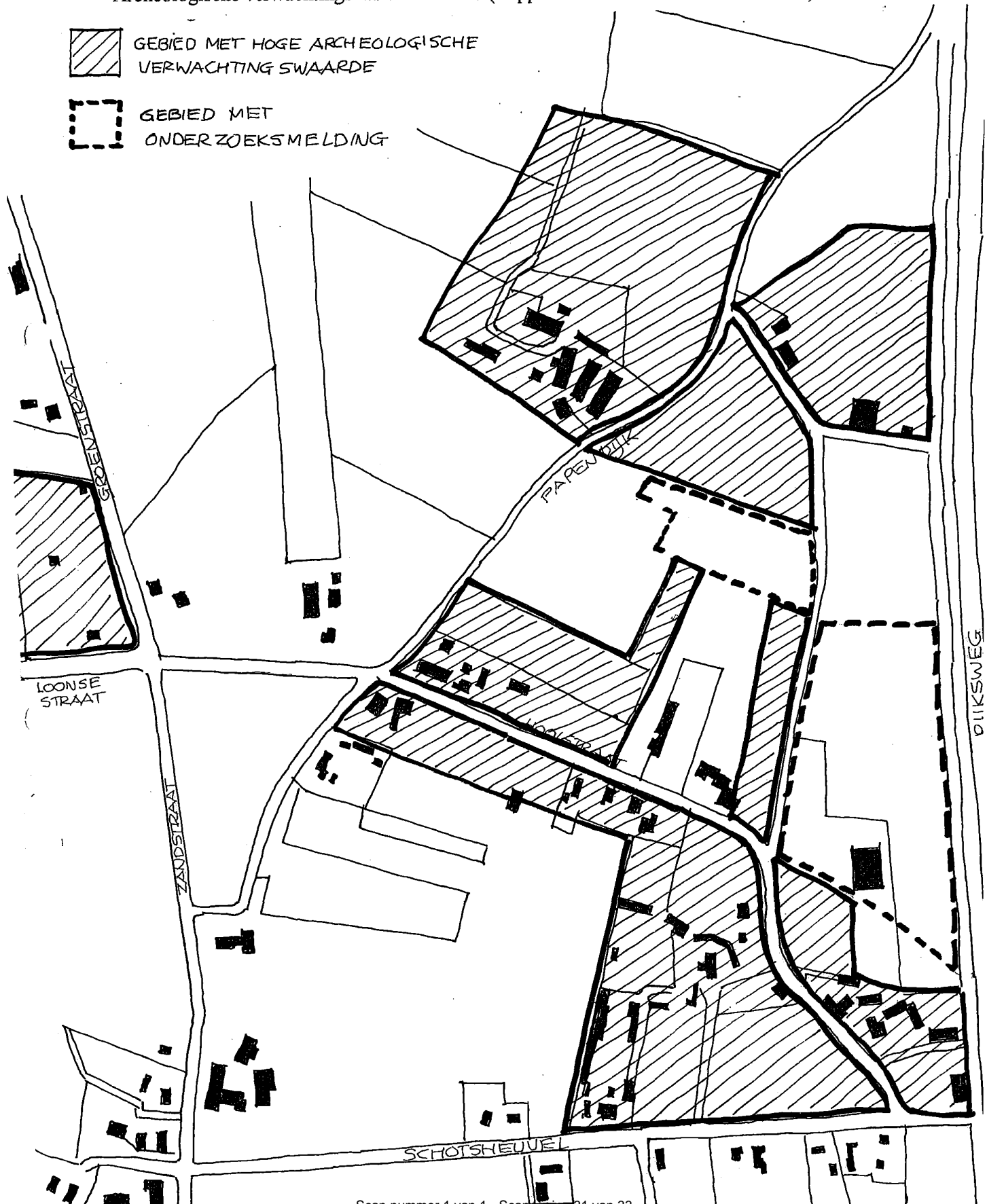
 ONTGRONDINGEN
BROU PROVINCIE
NOORD - BRABANT

Bijlage 17.

Archeologische verwachtingskaart Maasdonk (Rapport *Past2Present* d.d. 22-08-2010)

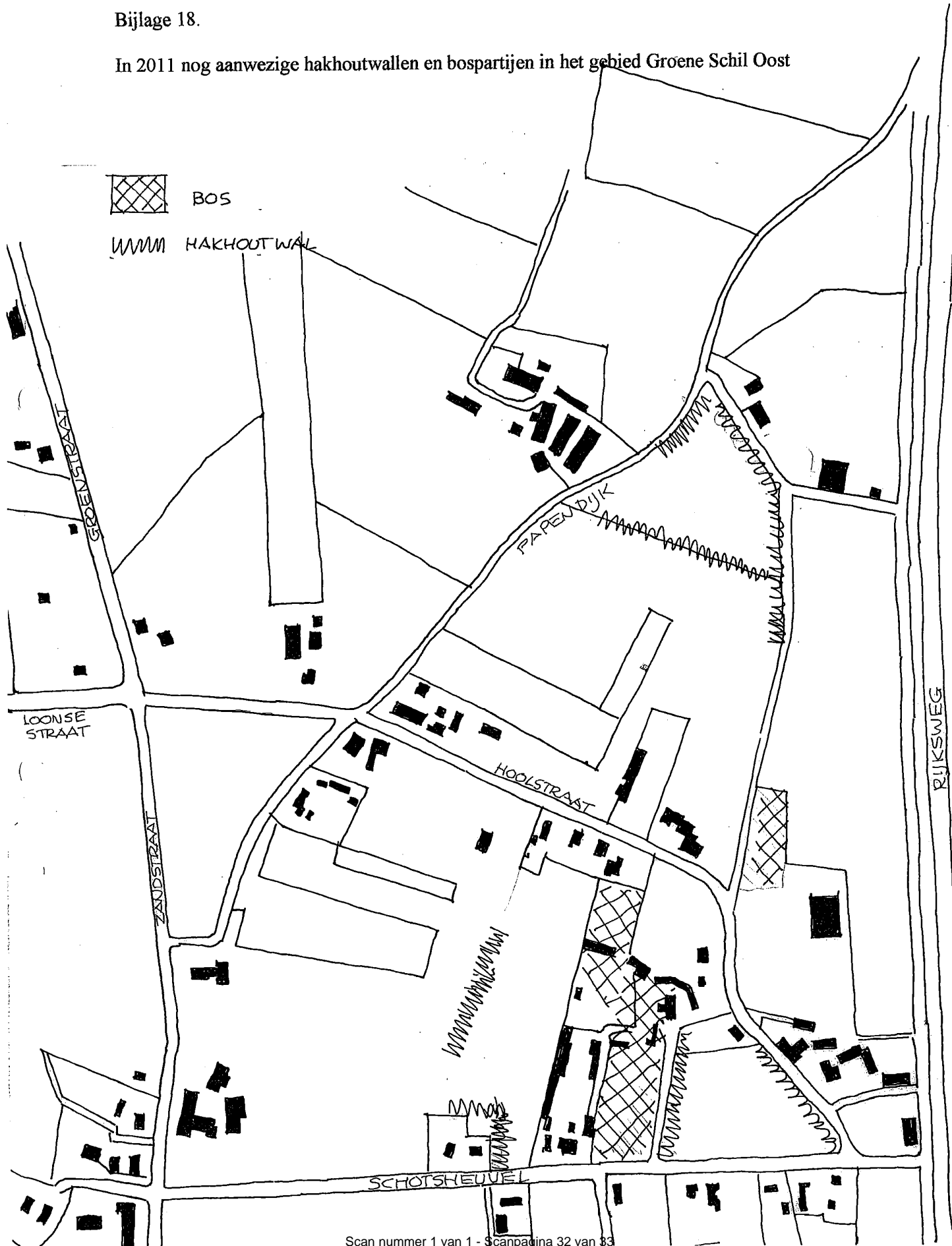
 GEBIED MET HOGE ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING SWAARDE

 GEBIED MET ONDERZOEKSMELDING

Bijlage 18.

In 2011 nog aanwezige hakhoutwallen en bospartijen in het gebied Groene Schil Oost

Het weer herstellen van die bomenrij zou landschappelijk en historisch grote waarde hebben. Het gebied is alleen geschikt voor functies die gekoppeld zijn aan de autosnelweg zoals een hotel, parkeren, carpoolen, tanken etc.
Dit gebied wordt verder in deze rapportage dan ook niet behandeld.

12. Verantwoording.

Dit rapport is samengesteld door de Heemkundewerkgroep Nuwelant en de stichting Landschapsbelang Maasdonk.

Gebruik is onder andere gemaakt van de volgende bronnen:

- Archeologische verwachtingskaart Gemeente Maasdonk d.d. 22-08-2010.
- Van karrenspoor tot snelweg d.d. december 2005 Gemeente Maasdonk i.s.m. BHIC en Heemkundewerkgroep Nuwelant
- Landschapsvisie Nuland-Geffen werkdocument analyse 1° concept opgesteld door Bosch Slabbers Tuin- Landschapsarchitecten Arnhem 16 april 2007.
- Gemeentearchief Nuland.
- Structuurvisie Buitengebied aangepast concept van Bugel Hajema d.d. 11-09-2008.
- Bodemkaart van Nederland van Stiboka.
- Archief Heemkundewerkgroep Nuwelant.
- Verslag van het vooronderzoek naar herstel van natuur en landschap van Hooge Heide Midden op landschapsschaal van de Stichting Geomorfologie en Landschap uit Ede augustus 2010.

Nuland 25 juli 2011

Heemkundewerkgroep Nuwelant
Stichting Landschapsbelang Maasdonk